

**"שימת ספרי 'בן מלך'
שיצאו לאור עד עתה:**

- שומע נבנה
- ענינים בשיט ונהלה
- זמירות שביק
- חג המצות
- סדרת העומר וחג
- השבועות
- ימי בין המצות - מלח
- יום כיפור
- חג המצות
- חג הסוכות
- תענית
- ימי הפורים
- הגדה של פסח
- כעניני מצוות התמימות
- שמעשך
- חמנו ומסר
- שיר הים
- שבת קודש
- מידת הבחושן
- שומע נבנה - רבי
- ענינים בשיט ונהלה - רבי
- זמירות שביק - רבי
- חג המצות - רבי
- יום כיפור - רבי
- חג המצות - רבי
- חג הסוכות - רבי
- תענית - רבי
- ימי הפורים - רבי
- הגדה של פסח - רבי
- כעניני מצוות התמימות - רבי
- שמעשך - רבי
- חמנו ומסר - רבי
- שיר הים - רבי
- שבת קודש - רבי
- מידת הבחושן - רבי

פרשת וירא תשפ"ב
גליון מס' 179

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מו"ר רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

ניתן להשיג: mechonbenmelech@gmail.com | בארץ: בית לחיים
Warehouse: 8482450220 | sales@yefenofbooks.com

פרשת וירא

ויאמרו אליו איה שרה ויאמר הנה באה. ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך ושרה שומעת פתח האהל והוא אחריו (יח), (ט"ז)

ההנראה בזה על פי מה שביארנו בפרשת לך לך שלידת יצחק הובטחה מצד שני עניינים, כי בשעת ברית המילה ההבטחה היתה מכוונת אל אברהם בלבד, והכתוב מורה בפירוש על כוונה זו, וכפי שמודגש כמה פעמים בלשון הפסוק - 'יולדת לך בן' כלומר שיוולד לו בן על ידי שרה. והנה הבטחה זו לבן היה מצד קיום בריתו של הקב"ה עם אברהם, וכפי שנאמרה הבטחה זו מיד כהמשך לכריתת הברית, ונאמר 'ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה' (יז, יט-כא).

ענין זה כולו צריך עיון רב, שהרי ללידתו של יצחק כבר קדמה הבטחה מפורשת מאת ה' לאברהם בעת שציווהו על ברית המילה, כמו שנאמר בסוף פרשת לך לך לאחר ברית המילה, 'ויאמר אלקים אבל שרה אשתך יולדת לך בן... ואת בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה' (יז, יט-כא). ולשם מה הוצרכה עתה בשורה זו שבישרו אותה המלאכים.

ובפרט מה שאמרו חז"ל שיעקר מטרם של המלאכים בבואם אל אברהם היתה בכדי לבשר את שרה, ולכאורה הוא דבר שאין בו צורך.

ועיין ברמב"ן כאן שכתב - 'וראו שנאמר עוד כי אברהם לא גילה לה הנאמר לו מתחילה 'אבל שרה אשתך יולדת לך בן', אולי המתין עד שלוח השם אליה הבשורה ביום מחר, כי ידע כי לא יעשה ה' אלוקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים (עמוס ג, ז), או מרוב זריותו במצוות היה טרוד במילתו ומילת עם רב אשר בביתו, ואחר כן בחולשתו ישב לו פתח האהל, והמלאכים באו טרם שהגיד לה דבר'.

בגליון

פרשת וירא

ביאורי פסוקים עמוד 1

היכל השבת

מזמורי קבלת שבת - א עמוד 7

חכמה ומוסר

יסודות עבודת ה' במעשי האבות עמוד 9

פרנס השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה

הוצאות הדפסת גליון זה נודבו לזיכוי הרבים
ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו

החפץ בעילום שמו

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך
תעמוד לו ולמשפחתו להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה
לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

לנחוצות ותרומות "פרנס השבוע" החודש
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל: 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתובת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל: 052-7616048

לקהל שוחרי תורת ה' בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של
מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' זצוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוננו יוצאים לאור
כל גנוי תורתו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את הכרכים
הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני כלל שוחרי
התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה עדיין
לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחדשו.

נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור התורה
לזכות את הרבים, הטו שכס וטלו חלק במשימה הגדולה

**פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים
לדבר המצווה הגדולה הנתונה בידינו**

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

- ספרים
- למעלה הימנה
- סדרת ספרים
- ביאורים ומאמרים
- על המורה חיים יהודה
- שיעורים
- על הר"ם
- סדר
- המת ומחשבת
- ביאורי סוחר
- סדר
- אמונה ומצוות
- מגאן
- תורה ודעת
- אמרימים
- תורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354
מיתנה מכון
שיעורים 94 מקות סימנה

רשימת ספריו בן מלך
בספרייה המיוחדת ברחבי העולם

מלפני התקלה: 054-8422488
כתובת אהוב ישראל 1/9
ביתר עילית
קניית מכתב לפי סעיף 46
לתיאור האריות
mechonbenmelech@gmail.com

**בשורה טובה למבקשי ה'
ניתן להאזין לשיעורי רבינו זצוק"ל בכו השיעורים
'קו בן מלך'
03-3077354**

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע
שמעו ותחי נפשכם
ויהי רצון שנזכה להגדיל תורה ולהאדירה
מכון כתבי בן מלך
התנהלה

**הודעה חשובה ומשמחת
לתורמי המכון**

**ניתן לקבל החזר מס
על תרומות למכון בגובה של
עד 35% מערך התרומה**

לפי סעיף 46

אולם היה הרצון העליון להיטיב גם עם שרה מצד עצמה שתזכה להתברך בבנים, כי היתה ראויה מצד צדקתה וזכויותיה שיעשה עבורה נס ויוולד לה בן ככל האמהות בעולם.

ולכן הוצרכה הבטחה מיוחדת, שתבשר שרה בעצמה מפי המלאך על הבן העתיד להיוולד לה. וכפי שמוכח מלשון הכתוב כי הבשורה היתה מכוונת כאן לשרה, וכפי שנאמר כאן - 'והנה בן לשרה אשתך', ולא כפי שנאמר תחילה 'ולדת לך בן'.

ולשם כך ביקשו המלאכים את שרה - איה שרה אשתך - וכיון שאמר להם הנה באהל, אמר המבשר את דברו, ושרה היתה שומעת פתח האהל.

ואם כן הבטחת לידתו של יצחק באה אפוא מצד זכות שניהם ובעבור שניהם, הן מצד אברהם לקיים בו את הברית עם ה' על ידי שיוולד לו בן ויקים עמו את הברית עם ה', והן מצד זכותה של שרה - שיוולד לה בן.

* * *

ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע, אולי יש חמישיים צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא תשא למקום למען חמישיים הצדיקים אשר בקרבה וגו'. ויאמר ה' אם אמצא בסדום חמישיים צדיקים בתוך העיר ונשאתי לכל המקום בעבורם וגו' ויאמר אל נא יחר לאדני ואדברה אך הפעם אולי ימצאון שם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה (יח, כג-לג)

הנה מה שביקש אברהם תחילה רק על חמישיים, ולא ביקש מיד על עשרה, לכאורה הטעם משום שסבר שלא תתקבל תפילתו על זה, ותפסת מרובה לא תפסת. ורק אחר שנוכח לראות שקיבל ה' תפילתו על חמישיים, הרהיב עוז לבקש על פחות ופחות עד שהגיע לעשרה. אמנם יש לשאול מדוע לא גילה לו ה' את האמת מיד כשהתחיל להתפלל, שאפילו עבור עשרה לא ישחית את העיר.

ונראה הביאור בזה, שאכן אברהם הוא שחידש מידות רחמים אלו בכל שלב ושלב, כלומר שבטרם שהתפלל וביקש על חמישיים, עדיין לא היה סדר כזה בהנהגת ה' לשאת לכל המקום עבור חמישיים צדיקים, וכל שכן שלא היה כל מקום להתפלל על פחות מזה. ורק אחר שפתח שערי רחמים והסכימה דעת ה' יתברך לדעתו של אברהם שעבור חמישיים לא

ישחית את העיר, אז הוסיף אברהם לבקש ולהתחנן, וחידש עוד שלב של רחמים, והיה מוסיף והולך שלב אחר שלב.

וכן מצינו בחז"ל שכן הוא דרך תפילה, לבקש תחילה דבר מועט, ואחר כך להוסיף ולבקש עוד דברים. כדאמרו בגמרא - 'למה דוד דומה לסוחר כותי, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם שגיאית מי יבין', אמר ליה שביקי לך, 'מנסתרות נקני' שביקי לך, 'גם מזדים חשוך עבדך' שביקי לך, 'אל ימשלו בי אז איתם', דלא לישתעו בי רבנן, שביקי לך' (סנהדרין קז).

ובמדרש - 'אמר ר' אחא הכותיים הללו יודעין לסבב על הפתחים, בתחילה אמרו תנו לנו מים ונשתה, מששתה אמרו תנו לנו בצל אחד, ונותנין לו, ואומר להם בצל בלי פת לית בה מששא, כך הן הצדיקים, יודעין לפתות את בוראיהן'. (מדרש תהלים מזמור י - מובא בטור או"ח סימן תקפב).

* * *

ויהי כהוציאם אותם החוצה ויאמר המלט על נפשך אל תביט אחריך ואל תעמוד בכל הככר ההרה המלט פן תספו וגו' ותבט אשתו מאחרי ותהי נציב מלח (יט, יז-כ)

וצריך ביאור מדוע נאסר עליו להביט שם, ומדוע היה הדבר חמור כל כך, עד שנענשה אשתו להיות נציב מלח.

וברש"י פירש - 'אל תביט אחריך - אתה הרשעת עמהם ובזכות אברהם אתה ניצול, אינך כדאי לראות בפורענותם ואתה ניצול'.

ויש לתמוה כי לכאורה לפי פירוש זה נמצא שמה שהוזהר 'ואל תעמוד בכל הככר' הוא ענין אחר, שלא יתעכב במנוסתו. ובפשטות נראה ששני דברים אלו הם אזהרה אחת מטעם אחד.

ונראה לבאר, שההבטה יש בה אופי של התעניינות, והנה אם היה ניצול בזכות עצמו אזי לא היה הוא בכלל הגזירה ואין סיבה להענישו שיהיה נספה עמהם. אולם באמת הרי היה חלק מאנשי סדום והתערה בחברתם והרשיע עמהם, והיה ראוי להיספות עמהם מצד היותו נספה אליהם, אלא שעמדה לו זכותו של אברהם שיהא נידון בפני עצמו במנותק מאנשי סדום, וכל הצלתו היתה מותנית בהתנתקותו המוחלטת מהם, ומשום כך

מוסיף בזה שהיא באמת גם נחשבת 'אחותו', שהרי היא באמת גם אשתו. ועיין ברמב"ן שנתקשה ונדחק בזה הרבה.

ונראה לבאר שאכן מה שאמר 'אחותי' והובן מזה משמעות שאינה אמיתית שכביכול איננה אשתו, זה אמנם אופן של רמייה, ולא הותר זאת לאברהם רק מצד חשש פיקוח נפש. אלא שבכל זאת החמיר אברהם על עצמו שאף שהיה מוכרח לשנות מן האמת, הקפיד לא להוציא דבר שקר מפיו, כי זה מידת נקיות כשלעצמה שלא לסאב את השפתיים בדבר שאינו אמת.

ויסוד זה מצינו להלן אצל יעקב אבינו בשעה שנאלץ לקחת את הברכות מאביו במרמה, ואמר 'אנכי עשו בכורך' (כז, ט) וביארנו שם שעצם נטילת הברכות הותרה שם מלכתחילה, מכיון שיצחק היה חפץ לברך את הבכור, אלא שמכירת הבכורה מעשיו ליעקב לא היתה בעדים, נמצא שמעשה הרמייה - כביכול - שהיה כאן, היה בעצם העמדת האמת והצדק על מכוננו. ובכל זאת פירש רש"י - 'אנכי עשיו בכורך' - אנכי המביא לך, ועשיו הוא בכורך'. וביארנו שם שבוודאי מצד תוכן הדברים יש באופן כזה גניבת דעת השומע, אלא מכיון שעצם הערמה היתה מותרת, אזי החמיר יעקב על עצמו שלא להוציא דבר שקר מוחלט מפיו, ושיכל את דבריו באופן שיוכל להתפרש באופן שאינו שקר - 'אנכי המביא לך, ועשיו הוא בכורך'.

והנה מצינו כאן שיעקב למד דבר זה מזקנו אברהם, שאף כאשר הותר לו לשקר מצד פיקוח נפש, בכל זאת הערים ואמר זאת באופן שהדברים היצאים מפיו יהיו מצוחצחים וזכים מכל דבר שאינו אמת.

ובזאת פירש את מעשיו לאבימלך שהגם שעצם הרמייה הותרה כאן מצד סכנת נפשות, בכל זאת לא הוצאתי דבר שקר מפיו שהרי - 'וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי', נמצא שאין זה שקר לומר שהיא אחותי.

* * *

ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיקוח שר צבאו אל אברהם לאמר אלוקים עמך בכל אשר אתה עושה. ועתה השבעה לי באלוקים הנה אם תשקור לי ולניני ולנכדי, כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרת בה (כא, כב-כג)

עניינה של פרשה זו הוא לבאר כיצד בסופו של דבר התקיימו באברהם כל הברכות, ונחל טובה

היה מוזהר להתנתק מהם עד כדי כך שלא יתעניין ויביט עליהם מה אירע להם, כי על ידי עצם ההבטה הוא יחזור ויתקשר אליהם, וכאשר חובר ונמנה עליהם הוא ראוי להיספות עמהם.

וכמו כן האזהרה 'ואל תעמוד בכל הככר' הוא מאותו ענין, כלומר שעליו לבטא שהוא מתנתק ונמלט משם בכל כוחו, ואם הוא מתעכב ועומד ואינו מבטא את התרחקותו, הוא שוב נידון עמהם להיספות כמותם.

* * *

ותבט אשתו מאחריו ותהי נציב מלח (יט, כו)

בפשוטו נעשתה נציב מלח, כי זה היה גורלה של סדום ונעשתה כמותם, כמו שכתוב בפרשת נציבים - 'גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבויים אשר הפך ה' באפו ובחמתו' (דברים כט, כב).

וברש"י הביא מדרשו - 'במלח חטאה ובמלח לקתה, אמר לה תני מעט מלח לאורחים הללו, אמרה לו אף המנהג הרע הזה אתה בא להנהיג במקום הזה (ב"ר)'.
וצריך לדעת מה טעם היו עיניה צרות דווקא בנתינת מלח. ויתכן שלוט היה מכניס את האורחים ומביא לפניהם מאכלים, והיא היה בה טבע ההשחתה ממידת סדום, ומצד עצמה היתה נמנעת לגמרי מלהביא מזון לאורחים, אלא שלא היה בידה למנוע זאת כיון שזה היה גלוי לעיניו של לוט ובשליטתו. אולם בסתר בעת הכנת המאכלים היתה נמנעת מלתת מלח במאכלם, שזה היה בידה בנקל להצניע את רשעותה וקפיצת ידה, ובכך הוציאה לפועל את עינה הרעה בזולת, שכל המאכלים כבר נעשו תפלים ולא היו ראויים כל כך לאכילה.

* * *

וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה (כ, יב)

פסוק זה טעון ביאור רב, שהרי טענתו של אבימלך היתה מדוע העלים ממנו את הידיעה שהיא אשתו, ועל כך כבר נימק לו בטעם שיש בו כדי להניח את דעתו, והיינו שהיה בדבר חשש פיקוח נפש, כמו שאמר 'כי אמרתי רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני'. ומכיוון שתלונתו היתה מדוע הסתיר שהיא אשתו, מה

אל תשלח ידך אל הנער. אמר לו הקב"ה לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה, כשאמרתי לך קה, מוצא שפתי לא אשנה, לא אמרתי לך שחטוהו אלא העלהו, אסקתיה - אחתיה'.

ונראה שבפשטו של מקרא אין כאן כל קושי, שאף לפי מחשבתו של אברהם שסבר שהורה לו הקב"ה להעלות את בנו לעולה, ולהקריבו לקרבן לפני ה' עם כל המשתמע מכך, דהיינו להעלותו על המזבח, לשחטו ולהקטירו כדרך כל קרבן עולה, אין בזה תימה, כי משמעות הדבר הוא שביקש בזה ה' מאתו ליטול את אותה ההבטחה 'כי ביצחק יקרא לך זרע' אשר היתה בידו, ולתתה ולהעניקה לה', כלומר להקריב את יצחק יחד עם כל הגוי הגדול אשר הובטח לצאת ממנו לעולה לה'.

ולכן אף אנו מזכירים את עקידת יצחק לזכות לנו, וכדפירש"י (כב, יד) - 'בה' ה' יראה... ומדרש אגדה ה' יראה עקידה זו לסלוח לישראל בכל שנה ולהצילם מן הפורענות... אפרו של יצחק צבור ועומד לכפרה', כיון שבשעה שאברהם אבינו העלה את יצחק על גבי המזבח ידע בוודאות כי אם לא יקריבוהו, נאמן ה' לקיים את הבטחתו הראשונה, ויוולד לו ממנו הגוי הגדול אשר הובטח לו, ונמצא שבהעלאה זו, הקריב אברהם כביכול את כל העם על כל דורותיו אחריו. ולכן כל ישראל לדורותיהם נחשבים כמי שנעקדו על גבי המזבח ואפרם צבור עליו.

אולם באמת לא היה זה אלא נסיון בלבד, שנועד לבחון את נאמנותו של אברהם ונכונותו לוותר על הכל למען ה', ואחר שהוכיח כי לא חשך את בנו יחידו ממנו, הודיעו ה' כי מתחילה לא היתה כוונתו אלא לנסותו, ואין כאן כל חזרה כי מעולם לא עלה על דעת המקום למעשה הזה להיעשות בפועל, כמאחז"ל (תענית ד.) 'אשר לא צוייתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי... ולא עלתה על לבי - זה יצחק בן אברהם'.

כלומר שיעקר התירוץ על הסתירה בין מצות 'העלהו לעולה', להבטחת 'כי ביצחק יקרא לך זרע', הוא שאכן אברהם נתבקש לוותר ולמחול על ההבטחה, ולמסור הכל לה' יתברך.

ומה שאמרו חז"ל 'מוצא שפתי לא אשנה, לא אמרתי לך שחטוהו אלא העלהו, אסקתיה - אחתיה'. הכוונה בזה היא, כי עדיין יש כאן מקום לתהות, שכן אף לאור הבנת הדברים כאמור, סוף סוף לא יתכן

והצלחה, וזכה לפיסגת הגדולה בשלימות. לאחר שבתחילת דרכו הפיל ה' בגורלו להיות נודד ממקום למקום, וכמו שכתוב 'ויתהלכו מגוי אל גוי וממלכה אל עם אחר' (תהילים קה), וכן אמר לאבימלך 'ויהי כאשר התעו אותי אלוקים מבית אבי' (לעיל כ, יג). וברש"י 'כשהוציאני הקב"ה מבית אבי להיות משוטט ונד ממקום למקום'. וגם עתה לפני לידת יצחק כשהגיע לארץ פלשתים, אזי בתחילת בואו לשם אירעה לו הפורענות עם אבימלך ושרה, אך בסופו של דבר אבימלך וכל עמו החלו לכבדו, עד שאמרו לו 'בטוב בעיניך שב'. ובפרט אחר כך לאחר לידת יצחק כאשר ראו כל אפסי ארץ את הנס הגדול, נעשה אברהם נערץ על כל בני דורו, באשר ראו כי אלוקים עמו בכל אשר הוא עושה.

וכבר ביארנו שלידת יצחק היה קיום ברית המילה מצד ה', כמו שכתוב 'וארבה אותך במאד מאד', כלומר שניתן לאברהם זרע בדרכי פלא על טבעיים. ובשעה זו גם באה הצלחתו וברכתו לשיאה, ומעתה כבר לא נודד ומשוטט ממקום למקום, אלא יושב בשלווה בארץ פלשתים, וכמו שמסתיים פרק זה - 'ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים' (כא, לד).

והוא מה שבאה לבאר פרשה זו במעשה אבימלך ופיכול, כיצד השתלשל מצב זה של שלימות ושלווה, שעד כדי כך היתה גדולה הצלחתו וגדל שמו בגויים, עד שאבימלך ופיכול מלכי מנהיגי הארץ אשר ישב בה - ארץ פלשתים, נבהלו ואחזם רעד ונאלצו להשפיל את כבודם ובאו לבקש ברית ידידות מאת אברהם. ובמדרש דרשו על אברהם את הכתוב - 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים עמו' (משלי טז, ז) - 'איש זה אברהם וכו', 'אויביו זה אבימלך (ב"ר נד, א), והתחננו אליו שייגמול להם כחסד אשר עשו עמו, וישבע להם שיהיה נאמן אליהם ולבניהם ונכדיהם, ונעתר להם אברהם לכרות אתם ברית, והיה הוא יושב בכבודו של עולם בארצם בשלווה ימים רבים.

* * *

והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אומר אליך (כב, ב)

איתא בחז"ל (מובא ברש"י להלן בפסוק כב, יב 'כי עתה ידעתי') - 'אמר רבי אבא אמר לו אברהם אפרש לפניך את שיחתי, אתמול אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע, וחזרת ואמרת קח נא את בנך, עכשיו אתה אומר לי

כמשמעו, והן הרמז שרמו לו. ובפשוטו הרי הוא מה שאירע שאכן אלוקים הזמין לו את השה לעולה, והיינו האיל שנאחז בסבך. וגם מה שהתכוון לרמוז לו שהוא עצמו יהיה העולה, גם זה נתקיים, שהרי על ידי העקידה נחשב כאילו הוא עצמו עלה כקרבן.

ועיינו באבן עזרא שתמה שאם יצחק היה בן ל"ז שנה אם כן עיקר הניסיון היה ליצחק, שמסר עצמו ברצונו לשחיטה, ומדוע אין הדבר מצויין בכתוב. וכן תמה שמפשטות לשון הכתוב משמע שלא גילה אברהם ליצחק שהולך לשחטו. וכתב שלפי פשוטו נראה שיצחק היה צעיר לימים, אולם במדרשי חז"ל מבואר, שהיה יצחק בן ל"ז שנה בשעת העקידה (עיינו רש"י להלן כה, ב).

ונראה בזה, שאף שיצחק היה מבוגר בשנים, והיה בידו לחמוק מאביו ולמנוע ממנו מלעקדו ולהעלותו לעולה, בכל זאת מציינת התורה את הניסיון לאברהם אבינו בלבד, משום שמטרת הניסיון הזה היתה דווקא באברהם, וכפי שנתבאר לעיל, משום שה' כרת אתו את הברית והתחייב למסור את עצמו ואת זרעו לה', ועל כן בחן אותו ה' אם הוא עומד בזה.

והנה מכיון שיצחק היה בעל דעה על עצמו, אזי אם היה אברהם מגלה לו את ציווי ה', ויצחק היה עולה מעצמו על גבי המזבח, אזי לא היה מתייחס מעשה העקידה אל אברהם, ולכן אף שידע אברהם בביור שיצחק ימסור את נפשו למען רצון ה', לא רצה לגלות לו זאת בפירושו.

אמנם בכל זאת כאשר יצחק תמה על העדר השה לעולה, לא נמנע מלרמוז לו שהוא עצמו יהיה השה לעולה. ויצחק בביתו הרחבה הבין היטב את הרמז, וזה מה שהביא רש"י מחז"ל - 'ואע"פ שהבין יצחק שהוא הולך להישחט וילכו שניהם יחדו בלב שוה'.

ואפשר שהמטרה בזה להודיע ליצחק שמאת ה' היה הציווי לבחור בו לעולה, והיינו משום שאם היה מעשה זה רק מכח חכמתו וסברתו של אברהם, אזי יתכן שבדבר כזה של נתינת החיים, אין לו לסמוך על דעתו של אביו. ולכן היה צריך לשמוע מאברהם שכך הוא רצון ה'. ומכיון שאברהם היה נביא, קיבל זאת ממנו, וכדאיאת להדיא בגמרא (סנהדרין פט): שמה שהסכים יצחק שאברהם יעלהו לשחטו, הוא משום שאברהם היה מוחזק בנבואה. ולפי דברינו היינו כאשר אמר לו 'אלוקים יראה לו השה לעולה בני', כלומר

שיוציא הקב"ה מפיו דיבור ש'לא עלתה על לבו מתחילה, שהרי אף אם אמנם כוונתו לנסיון היתה, וכמובן שלא היה הניסיון יכול להתקיים אלא בדרך של ציווי וחזרה, מכל מקום כאשר מדובר ב'דבר אלוקים' הרי שמצד שלימות האמת וקושט הדיבור, על הדברים להיות תואמים את האמת.

וזה היתה אפוא התהייה שתהה אברהם - 'אתמול אמרת לי כי יצחק יקרא לך זרע, וחזרת ואמרת קח נא את בניך, עכשיו אתה אומר לי אל תשלח ידך אל הנער', כלומר אף אם הכוונה ברורה ומובנת הפנימי של הדברים נהיר, מכל מקום אם אך יצא דבר מפי ה', הרי אי אפשר לו שלא יתקיים, ומעתה איך יעלו בקנה אחד שלשת הדיבורים האמורים, שהדיבור של 'עלהו לעולה' סותר את הדיבור של 'יצחק יקרא לך זרע', וקריאת 'אל תשלח ידך אל הנער' סותרת את הדיבור של 'עלהו לעולה'.

ועל כך השיב לו הקב"ה 'לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה', כלומר לכשתקדק תמצא שכל אשר יצא מפי ה' שריר וקיים, שלכן באמת 'לא אמרתי לך שחטה' - דבר שאינו עתיד להתקיים, 'אלא העלהו בלבד. והעלאה זו, בצורתה המילולית אין בה כל סתירה עם שאר הדיבורים, ואכן נתקיימה בפועל.

והנה ההדגשה היא על 'מוצא שפתי', כלומר שלא רק ברעיון הדבר לא תהא סתירה, אלא צריך שגם ה'דיבור' לא יהיה בו שינוי, וכמו שנתבאר.

* * *

ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי, ויאמר הנני בני, ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעולה. ויאמר אברהם אלוקים יראה לו השה לעולה בני, וילכו שניהם יחדו (כב, ז-ח)

ברש"י - 'יראה לו השה - כלומר יראה ויבחר לו השה, ואם אין שוה, לעולה בני. ואע"פ שהבין יצחק שהוא הולך להישחט וילכו שניהם יחדו בלב שוה'.

אין כוונת רש"י שזהו פשוטו של מקרא, שאלוקים יראה את בני כשה לעולה, כי בפשוטו הוא תשובה על שאלתו ששאל 'איה השה לעולה', והשיב לו אברהם 'אלוקים יראה לו השה לעולה'. אלא שרמו לו בדרך רמז, שהוא עצמו השה.

אמנם בסופו של דבר לא יצאו לבטלה דברי פה קדוש זה, ואכן התקיימו שני החלקים הן פשוטו

שה' קבע מי יהיה השם, ואין כאן קביעה של אברהם מעצמו. אלא שעשה עצמו יצחק כלא יודע, כיון שלא שמע בפירושו, והיה המשמעות בזה שכביכול שלא מדעתו

עקדו אברהם והעלהו על המזבח להקריבו לעולה לה', [וכמו שכתב האבן עזרא שפשטות הכתובים שעדיין לא היה יצחק בר הבנה עצמית] ובכך התייחס הדבר לאברהם, והבן.

היכל השבת

מזמורי קבלת שבת - א

סוף יום השישי כנגד סוף אלף השישי

הטעם שתיקנו לומר ששת המזמורים מ'לכו נרננה' שירו לה" וכו' עד 'מזמור לדוד הבו לה' בני אלים', כי סדר ששת ימי השבוע והשבת מכוונים כנגד שנות העולם הזה והעולם הבא, כדאיתא בגמרא - **תניא כשם שהשביעית משמטת שנה אחת לשבע שנים, כך העולם משמט אלף שנים לשבעת אלפים שנה, שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, ואומר מזמור שיר ליום השבת יום שכולו שבת, ואומר כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור** (סנהדרין צז.). הרי שימות השבוע הם כנגד ששת אלפי שנות העולם, ויום השבת הוא כנגד העולם הבא שהוא יום שכולו שבת.

והנה נודע לנו מהנביאים וחז"ל שבזמן העתיד לבוא שאליו אנו מקווים ומייחלים, יהיו שני תקופות נעלות, תחילה תבוא עלינו תקופת 'מות המשיח' שיבוא מהרה, ואחריו תקופה יותר נעלה ונשגבה 'העולם הבא'. ויש לדעת שמלבד הטובות והנפלאות שהובטחו לעם ישראל בביאת המשיח, מיועדת אותה תקופה גם לכך שהעולם כולו יבוא על תיקונו, וכל החסרונות שיש בעולם ימולאו, ויושלם כל מה שהוצרך העולם להתתקן, והם הימים אשר מצויינים בתנ"ך כתקופה אשר ימלוך ה' על כל הארץ, ככתוב 'והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד' (זכריה יד, טו). שאז מלכות ה' על העולם תתגלה בשלימותה, כאשר ה' ינהיג את כל העולם בתפארת התגלותו. [אמנם העולם הבא הוא ענין אחר לגמרי, עולם נעלה שאינו שייך לתיקון העולם הזה, אלא הוא עולמו של הקב"ה, וכלשון הפסוק שדרשו 'ונשגב ה' לבדו ביום ההוא', ואמרו 'כל הנביאים כולן לא נתבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה אלוקים וזולתך' (ברכות לד:).]

ומזמורים אלו שאומרים בקבלת שבת, עוסקים במצב הנעלה שיהיה בתקופת שלימות מלכות ה' על העולם, ומתארים את שמחת הבריאה וכל היצורים, ואת התיקון והשלימות שישתדררו אז.

והנה תקופת 'מות המשיח', זמנה הוא בסוף ששת אלפי שנין לקראת סיום ימות העולם הזה, ובתקופה זו יבוא העולם אל שלימותו ותיקונו, ומלכות ה' תתגלה בשלימותה, ודבר זה יהיה לקראת האלף השביעי כאשר ששת אלפי השנים יגיעו לסופם, ולכן בשעה זו של סוף היום השישי ולקראת כניסת השבת המכוונת כנגד תקופה זו, אומרים מזמורים אלו המתארים את השלימות שתהיה באותה התקופה המכוונת כנגד זמן זה בשבוע.

ויש להוסיף כי גם ביום השישי של מעשי בראשית, היה בסוף היום בחינה של מלכות ה', וכדאיתא בגמרא - **בששי היו אומרים ה' מלך גאות לבש... נכון כסאך מאז, על שם שגמר מלאכתו ומלך עליהן** (ראש השנה לא.).

לכו נרננה

וכהקדמה לסידרת המזמורים, בא מזמור 'לכו נרננה' העוסק בכללות חובת השירה והרננה לפני ה', והנה תוכן השבחים והשירה שבמזמור זה עוסק בגדולת מעשיו על כל הבריאה בכללות. וכמו שמפרט כאן המשורר - 'אשר בידו מחקרי ארץ ותועפות הרים לו, אשר לו הים והוא עשהו ויבשת ידיו יצרו'. אכן הוא מוסיף ומדגיש את עניינו המיוחד של עם ישראל 'בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו. כי הוא אלוקינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו'. כי בהיות ישראל עם ה' וצאן מרעיתו, מוטלת עליהם החובה ולהריע ולהשתחוות לפני ה'.

והנה פרק זה עוסק בכבוד ה' בהיותו ה'בורא',

אבל הפרקים הבאים עוסקים בכבוד ה' מטעם היותו ה'מלך' וכדלהלן.

מזמורי מלכות ה' לעתיד לבוא

המזמורים הללו עוסקים כאמור בשירה הגדולה לכבוד מלכות ה', כפי שהיא תהיה במצב השלימות לעתיד לבוא.

כי אמנם אנו יודעים ומאמינים שה' הוא מלך העולם, הוא שברא והכל שלו, והוא המנהיג השולט בכל חלקי העולם וכל פרטי הנהגתו, אמנם עדיין אין מלכותו שלימה, כל עוד שאין הנהגתו ניכרת וידועה לכל באי עולם.

כלומר שמאז הבריאה עד עתה, רואים לפעמים מציאות של 'צדיק ורע לו רשע וטוב לו', הן באישים פרטיים שעושי עוול מצליחים והצדיקים לפעמים נפגעים מתגרת ידם. והן בעמים ולאומים אשר מתנשאים להרשיע וקרנם רמה כאילו ביכלתם לעשות כל מה שעולה בדעתם, ואומות הגונות אינם זוכות למעמד נכבד כראוי להם. אשר כל זה יוצר מחזה תעתועים כאילו אין הנהגת צדק ומשפט בעולם. וכל מי שנאמן לצדק וליושר מכאיב לו מצב זה. וכמו שמצינו בכמה מזמורי תהילים ובעוד כתבי הקודש כגון חבקוק ואיוב, שהעולם כולו נושא עיניים בציפיה אימתי יתוקן דבר זה, ומצב זה נחשב שמלכות ה', כביכול, אינה בשלימות.

וכל עוד שלא הגיע הזמן, ויש הסתרה של הנהגת המשפט והצדק, זה נקרא שמלכות ה' אינה שלימה. וכמאמר חז"ל 'אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק' (מדרש תהילים ט). כלומר שכל עוד שה'רשע משתולל בעולם ואין פוגעת בו הנקמה המוחצת, אי אפשר לומר שמלכות ה' שוררת בעולם כראוי.

כיגון מלכות ה' יש לו משמעות מיוחדת ביחס למצבו של עם ישראל. שהוא העם הנושא את שם ה', ושם ה' נקרא עליו, והצורה המתוקנת הראויה של מלכות ה' בתפארתה, היא כשעם ישראל יהיה ברום המעלה בכבודו של עולם, וכל העמים יכבדו אותם ויהיו נכנעים לפניהם, ואף יסייעו בידם ויבואו ללמוד מפיהם ארחות משפט וצדק.

אולם בפועל עדיין לא זכינו להגיע לשלימות מצב זה, ואפילו בשעת יציאת מצרים ובהיות המשכן והמקדש על מכוננו, שהיה במידה מסויימת גילוי ומצב נכבד של מלכות ה', אך עדיין לא היתה

השלימות לגמרי, שהרי עדיין קמו על ישראל שונאים ומשטינים, ואפילו בשעת קריעת ים סוף כאשר שוררו לכבוד מלכות ה' ואמרו 'ה' ימלוך לעולם ועד', עדיין לא אמרו בלשון הווה 'ה' מלך', כי השלימות בזה תכון רק לעתיד לבוא.

ובפרט בזמן הגלות, שעם ה' מושפל ומפוזר בין העמים ונתון להרג ולביזה, וניתן כח לרשעים לפגוע בביתו נאווה קודש ושמו מחולל בגויים, ואנו מצפים לזמן שמלכות ה' תתכונן לעין כולם.

שירו לה' שיר חדש

והנה התיקון בתקופה של מלכות ה', יהיה בשני החלקים, הן שהעולם כולו יהיה בשלימות שהמשפט והצדק ישררו בעולם, כלומר שהצדיקים יזכו לפיסגת הטוב, והרשעים ישפטו על פי מעלליהם, ואז העולם יבוא על תיקונו, וכל עם יקבל את מעמדו הראוי לו, ואז יכירו וידעו כל הנבראים כי ה' מלך, והעולם כולו יהיה מתוקן על מתכונתו. וכן בענין עם ישראל אשר יושעו בתשועת עולמים לעיני כל העמים, ויזכו לריבוי טובה ומעלה, ויהיו נכבדים ברומו של עולם.

ובזה יבוא סדר המזמורים הללו - (צא) 'שירו לה' שיר חדש', (צב) 'ה' מלך תגל הארץ'. (צג) מזמור שירו לה' שיר חדש', (צד) 'ה' מלך ירגז עמים'. שניתן להבחין שהם באים כשני זוגות מקבילים, 'שירו לה' שיר חדש' מקביל ודומה מאד ל'מזמור שירו לה' שיר חדש', שהוא הראשון בזוג השני. ושניהם עוסקים בשמחת היצורים לרגל בא ה' לשפוט את הארץ.

וכמו כן המזמור השני 'ה' מלך תגל הארץ מקביל ודומה במידת מה ל'ה' מלך ירגז עמים' השני שבזוג השני. ובעוד שהמזמור הראשון שבכל זוג עוסק בשמחה ובשירה שתהיה לקראת התכוננות מלכות ה' ומשפטו, אזי המזמור השני בכל אחד מהם, מתאר את צורת הדבר בפועל כיצד תיראה מלכות ה' בתפארתה, ומה יהיו המאורעות שיהיו אז.

אכן צריך להבין מה המשמעות של שני זוגות מזמורים אלו, ולשם מה נכפלו זוגות מזמורים אלו בשני סגנונות.

כמו כן יש להבין את ההבדלים בין המזמורים, שלמרות דמיונם יש ביניהם כמה שינויים, ויש לדעת הטעם שנשתנו לשונות אלו.

ובגליון הבא יתבאר אי"ה לשונות המזמורים וההבדלים ביניהם.

יסודות עבודת ה' במעשי האבות

אבינו, עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה (אבות פ"ה מ"ט).

ומעשה אבות סימן לבנים, על ידי הליכה בדרכם של האבות הקדושים, נעשים כלי מתאים לקבלת התורה, ומשום כך בחר בהם ה' ובזרעם להיות לו לעם סגולה עד עולם. ומפרשיות אלו של חיי האבות, יכולים אנו ללמוד כמה הנהגות עיקריות שבהם נשתבחו אבותינו הקדושים.

חיפוש האמת

א. היסוד הראשון שמצינו באברהם אבינו הוא חיפוש האמת בלי וויתור ופשרה, לדרוש ולחקור לדעת את האמת הגדולה 'מי הוא בעל הבירה', לקבוע בלבו לחפש ולברר את האמת ולהשקיע בזה את כל כוחו עד כדי מסירות נפש - 'לא אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה, עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב' (תהילים קלב, ה).

השגת האמת אינה רק תולדה של כשרון וחכמה יתירה, אלא פועל יוצא של יושר לבב נאמנות צרופה ומחוייבות לאמת. וכדאמרו בגמרא - 'אברהם יצחק ויעקב נקראו ישרים' (ע"ז כה). כשבא האדם לקבוע את דרכו בחיים עליו לחפש את האמת. האדם הישר המבקש לקבוע לעצמו קו ודרך בהם יצעד לכל אורך חייו, עליו להחליט תחילה שלא יתכן שיהיה קצר רואי או בעל דעה שטחית, ובשום אופן לא יסכים לחיות בידיעה שאינה מושלמת או השקפה שאינה מדוקדקת ובהירה.

ואיתא במדרש שאברהם אבינו חקר בכל כוחו עד שהגיע אל האמת. - 'אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת, אמר, תאמר שהבירה זו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה אמר לו אני הוא בעל הבירה, כך לפי שהיה אבינו אברהם אומר, תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם' (בר"ר לט, א).

והנה אנו כבר יודעים את האמת גם כירושה

התכונות היסודיות דרך ארץ קדמה לתורה

בכל עת על האדם להתערור ולהתחזק, ללכת מחיל אל חיל ולהתקדם במסילה העולה בית א-ל. והנה בראשונה צריך לחזק את היסודות והשרשים, כי בזה תלוי כל חוזק הבניין, שכלל שהשרשים יותר איתנים והיסודות יותר חזקים, כך כל העבודה תהיה ביתר תוקף ושלמות, וכן עם יותר אחיזה בנפש האדם לאורך ימים. ועל כן צריך לדעת מה הם העמודים שעליהם נטועה דרך התורה, מה הם כוחות הנפש שיש לבסס ולחזק, ומה הם ההשקפות היסודיות שעליהם נבנה מבנה היהודי.

והנה ישנם חובות בסיסיות של בן אנוש - דעה ושכל, והנהגת דרך ארץ בדרכו של עולם, המחייבות כל אדם. והם הרקע וההקדמה לכללות התורה, כדאיתא 'דרך ארץ קדמה לתורה' (תנא דבי אליהו פרק א), כי התורה באה אחר שהאדם יש לו אנושיות ומצפון, מוסריות וחוש צדק, מחוייבות ואחריות, וכן שימצאו בנפש תכונות של שלטון עצמי, ריסון ואיפוק, ויתור והבלגה. וכל אלו הדברים נתבעים מכל האנושות, ומי שמחוסר אחד מהם אינו זכאי לשם 'אדם'.

מידות טובות של עם ישראל רחמנים ביישנים גומלי חסדים

והנה בחר השי"ת בעם ישראל להיות עמו ולתת להם את התורה, משום שיש בהם נוסף על הנ"ל תכונות נעלות, שבהם נשתבחו יותר מכל האומות. תכונות של עדינות וטהרה, צניעות וענווה, רוח וחמלה, יושר לב ורדיפה אחר האמת במסירות ונאמנות. אשר משום כך נפשם מותאמת להנהגות הקדושה העליונה של התורה. [כי התורה בת השמים היא דרך קודש נעלית הרבה מעבר לחובות האנוש הבסיסיות, שכן היא תובעת דרגות עילאיות של הליכה בדרכי השי"ת ורוממות קודש].

וכדאיתא - שלשה סימנים יש באומה זו, רחמנים וביישנים וגומלי חסדים (יבמות ע"ט). ואמרו - כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו, מתלמידיו של אברהם

מאבותינו, וגם משום שבעל הבירה נתגלה אלינו ביציאת מצרים ובמעמד הר סיני - 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו' (דברים ד, לה). אולם עדיין מוטל על כל אחד לדעת את הדבר מתוך הכרה ברורה ושיהיו הדברים נטועים אצלו כיתד שלא תמוט. ולא ישקוט ולא ינוח עד שהאמת הגדולה הזאת תהיה מבוררת ובהירה אצלו, באופן המתיישב על הלב.

נוסף על זה על האדם לדעת את הפרטים וחלקי העבודה באופן מדוייק. מה ה' שואל מעמנו, מהי הנקודה העיקרית, ומהו דבר משני, ומה הוא רק תוספת והידור. ואכן הדברים עמוקים ודקים, ויש מקום רב לטעות, וגם נטיות הלב מצדדות את האדם לכיוונים שונים, אולם כאשר מחפש האדם בכל לב וזכה שהקב"ה מראה לו את האמת ומנחהו בדרך הנכונה, וכמו שהיה אצל אברהם, שמכיון שחיפש את האמת בכל נפשו, זכה ש'הציץ עליו בעל הבירה'.

הליכה אחר האמת בכל מחיר

ב. ואחרי שהדברים כבר ידועים וברורים אצל האדם, עליו ללמוד מן האבות את הדביקות באמת, גם אם כל העולם נלחמים בו ומלעיגים עליו, אין לו להתפעל מאומה. וכמו שמצינו באברהם אבינו 'אחד היה אברהם' (יחזקאל לג, כד), אדם אחד בודד נגד כל העולם, ואינו מתכחש לאמת גם אם היא מחייבת אותו להילחם עם כל העולם. וכדאיתא בחז"ל - 'מהו העברי שכל העולם כולו לעבר אחד, והוא היה לעבר אחד והיה אוהב להקדוש ברוך הוא ועובדו, לכך קורא אותו הקב"ה 'עברי' ו'זרע אברהם אוהבי' (פסיקתא רבתי פסקא לג).

ועל כן נקראו האבות איתנים, כדאיתא בגמרא 'ירח האיתנים ירח שנולדו בו איתני עולם וכו' איתן לישנא דתקיפי הוא' (ר"ה יא). ובמיוחד אברהם שנקרא שמו 'איתן' - 'איתן האזרחי זה אברהם' (בבא בתרא טו). שהיו איתנים ותקיפים בנאמנותם לה' ית"ש, ולא התפעלו כלל משום דבר שבעולם.

אלו הדברים הם הם היסודות הראשיים שעל האדם להתחזק בהם בבואו להיכנס אל הקודש פנימה, וכמו שאמרו חז"ל - 'כל אחד ואחד מ'ישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב' (תנא דבי אליהו רבה פרק כה).

וכתב בעל מסילת ישרים - 'זאת היא התרופה היותר גדולה וחזקה שתוכל להמציא נגד היצר, והיא

קלה, ופעולתה גדולה, ופריה רב, שיעמוד האדם בכל יום לפחות שעה אחת פנוי משאר כל המחשבות, לחשוב רק על הענין הזה שאמרת. ויבקש בלבבו, מה עשו הראשונים אבות העולם שכך חשק ה' בהם, מה עשה משה רבינו עליו השלום, מה עשה דוד משיח ה', וכל הגדולים אשר היו לפנינו, ויעלה בשכלו מה טוב לאדם כל ימי חייו לעשות כן גם הוא, וטוב לו' (דרך עץ חיים' הקדמת קל"ח פתחי חכמה).

אברהם הכיר את בוראו

והנה אלו הם התכונות השרשיות שהיו רקע וסיבה לבחירת השי"ת באבותינו הקדושים ובזרעם אחריהם. אולם מצוות התורה הם כבר דרגה נוספת של הנהגת קודש אלוקית עוד יותר מרוממת, והתכונות הללו הם רק הרקע והאפשרות להתרומם מעליהם מעלה מעלה.

אכן באמת אנו מוצאים שכבר אצל האבות היו כל יסודות היהדות אשר נצטוונו בתורה, כל השרשים של התורה השתקפו בעבודת האבות והיו מצויינים בהם.

א. היסוד הראשון הוא מה שנאמר באברהם 'הכיר את בוראו' (נדרים לב). וזה יסוד היסודות אשר התורה צייתה לאמרו פעמיים בכל יום בבוקר ובערב 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד' (דברים ו, ד). 'אתם עדי נאום ה'" (ישעיה מג, י).

ועבודת האדם בענין זה, היא ראשית לבסס את ידיעת ה' שיהיה מבורר אצלו בתוקף בבהירות ובחוש. ולחיות עם הידיעה הזאת ולהתהלך בהתאם לכך בהנהגת חייו, בבטחון ובעוז. וגם שתהיה ידיעה זו תוססת בקרבו עד שיבוא מתוך כך לכל ההרגשים הנובעים מההכרה בהשי"ת, רגשות הכנעה והערצה, יראה ואהבה, השתוקקות וצמאון לא-ל חי. 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך' (דברים ו, ה). 'צמאה נפשי לאלוקים לא-ל חי' (תהילים מב, ג).

לא הרהרו אחר מידותיו של הקב"ה

ב. אחת המידות שהשתבח הכתוב באבות הקדושים, הוא הליכתם אחרי הקב"ה בתמימות, גם כשלמראית עין היו הדברים תמוהים ובלתי מובנים, הלכו אחר ה' בלי להרהר אחריו. 'התהלך לפני והיה תמים' (ז, א). הליכה אחר ה' בשלימות בלי שום סירכא ופקפוק. וכדכתיב 'אתה הוא ה' האלוקים אשר בחרת באברהם כו' ומצאת את לבבו נאמן לפניך' (נחמיה ט, ח). וכדאיתא בחז"ל - 'כמה פעמים נגליתי על אברהם

מתעלים בדרגות של קדושה עליונה. 'קדושים תהיו' (ויקרא יט, ב), 'ועשיתם את כל מצוותי והייתם קדושים לאלוקיכם' (במדבר טו, מ). וזה התפקיד הנוסף ביסודות העם - להיות 'גוי קדוש'.

היינו שעל היהודי להיות מציאות של קדושה, בן שעשועים לפני ה', וכדכתיב 'כי כרם ה' צבאות- בית ישראל ואיש יהודה נטע שעשועיו' (ישעיה ה, ז), כלומר לעמוד לפניו במדרגות נעלות של טהרת הלב ושלמימות הנפש, עד כדי רוממות נשגבה וקדושה עילאית, בחינת 'שיר השירים' - 'ישראל אשר בך אתפאר' (ישעיה מט, ג). [אשר שלמימות מדרגה זו היא לעולם הבא - 'אטייל עמכם בגן עדן' (רש"י ויקרא כו, יב, מדרש אגדת בראשית פרק כג)].

וכמו שמצינו ביעקב אבינו שדמותו חקוקה בכסא הכבוד (ב"ר סח, יב), והקב"ה קראו ליעקב 'קל' (ילקו"ש בראשית רמז קלג), כלומר שהוא כבר מציאות של קדושה.

וכפי מידת ההעמקה והבהירות בהכרת הבורא, כך היא מידת שלימות ה'עבודה', וכמידת תוקף עבודת האדם, זוכה להתעצמות ה'קדושה' בעצם מהותו.

וכל אדם צריך לקבוע בדעתו ולהחדיר בלבו ולקנות בנפשו את כל הדברים הללו שהם יסודות היהודי. כאמור - הביטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם. הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם, כי אחד קראתיו ואברכהו וארבהו' (ישעיה נא, א).

התודה והברכה ל'ידינו הכבדים מתומכי מכונו
שנטלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידינו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
הרב **ברוך דייטש** שליט"א
לרגל אירוסי בתו

ברכת מזל טוב לידינו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
הרב **ראובן ברח"י קלפהולץ** שליט"א
לרגל הולדת הבת

יצחק ויעקב, ולא הרהרו על מדותי.. אמרתי לאברהם 'קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה', ביקש מקום לקבור את שרה ולא מצא, עד שקנה בארבע מאות שקל כסף, ולא הרהר על מדותי, אמרתי ליצחק 'גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך', ביקשו עבדיו מים לשתות ולא מצאו עד שעשו מריבה, ולא הרהר אחר מדותי. אמרתי ליעקב 'הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה', ביקש מקום לנטוע אהלו ולא מצא עד שקנה במאה קשיטה ולא הרהר אחר מדותי' (סנהדרין קיא.).

כלומר קבלת מלכותו בהסכמה ובנחת, מבלי להתלונן ולהתמרמר, ובוודאי שלא לנסות להתעקש ולהתנגד להנהגת השי"ת עמו. ויש שאינו מתעקש ומתנגד אבל הוא נכנע מתוך חוסר ברירה, כי 'מה אפשר לעשות'. אבל ההליכה בדרך ה' שלימדונו האבות היא שלא להרהר כלל אחר מידותיו, שאפילו במחשבתו לא יהא צל של הרהור, אלא מתוך שמחה ורצון. מצד עצם הדבר שאם זהו רצון ה' אני מרוצה והדבר מקובל עלי, וגם שבוודאי זה הטוב והנכון ביותר. וכדאיתא בחז"ל - 'בכל לבבך - שלא יהא לך חלוק על המקום' (רש"י, וילקו"ש דברים ו - רמז תתלז).

האבות עבדו את ה' בכל כוחם

ג. יסוד נוסף שמצינו אצל האבות הוא עבודתם לפני השי"ת, שהאבות הקדושים הלכו אחר ה' ועבדוהו בכל כוחם. וכדכתיב - 'התהלך לפני', וברש"י - 'כתרגומו פלח קדמי' - הדבק בעבודתי' (ז, א). וכתיב - 'האלוקים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק' (שם מח, טו). ואיתא בגמרא על האבות - 'שרצו לפניו כסוסים' (סנהדרין צו.).

שלאור ההכרה באמיתת השי"ת ובעוצם קדושתו, חייב האדם להיות מסור לעבודתו. ומיסודות תפקיד עם ישראל הוא להיות 'ממלכת כהנים' העומדים לפני ה' לעבדו ולשרתו. והוא עניינה של פרשת 'והיה אם שמוע' - 'לאהבה את ה' אלוקים ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם'.

להיות מציאות של קדושה

ד. היסוד הרביעי הוא קדושה ורוממות. להיות

חסון תשפ"ב

בעזרת השם יתברך

הודעה חשובה

עם הופעתו בשעה טובה של הכרך החדש ספר

ויקרא חלק ב'

הננו להודיע לחברי ומנויי המכון שהספר נשלח
לכל נציגי המכון בבתי הכנסת שעל ידי קהילתנו

ירושלים - 055-6745542

בני ברק - הרב אברהם לב - 0533 184888

בית שמש - הרב אברהם צבי אקער - 052-7654776

ביתר עילית - הרב שניאור קלפהולץ - 054-8541761

מודיעין עילית - הרב אליהו קירשנבוים - 052-7127701

חברי המכון מתבקשים לפנות אל הנציגים
לשם קבלת הספר ללא תמורה
כמו כן ניתן להשיג את הספר בתשלום אצל הנ"ל
וכן בהגניות הספרים ובמישרדי המכון

בברכת התורה
הנהלת מכון כתבי בן מלך

'בן מלך' - להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות

כמו כן ניתן להצטרף לקבלת עלון "אוצרות בן מלך" שיוצא לאור מידי שבוע
בכתובת המייל: mechonbenmelech@gmail.com

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,
נא לפנות ל-054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com